

გენერალ იუზეფ პოჟეცკის მოხსენებითი
ბარათი თბილისში ყოფნის შესახებ
1920 წელის 18-25 მარტს

REPORT OF GENERAL JUZEF POZECKI ON HIS STAY
IN TBILISI ON MARCH 18-25, 1920

მიხეილ ბახტაძე

Mikheil Bakhtadze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: საქართველო, პოლონეთი, თბილისი
Keywords: Georgia, Poland, Tbilisi

პოლონეთის ცენტრალურ სამხედრო არქივში ინახება ერთი დოკუმენტი, რომელიც ეხება 1920 წლის მარტში საქართველოში არსებულ ვითარებას. ეს არის კონსტანტინოპოლში პოლონეთის რესპუბლიკის სამხედრო წარმომადგენლის გენერალ-პოდპორუჩიკის, იუზეფ პოჟეცკის, მოხსენებითი ბარტი. დოკუმენტი დათარიღებულია 1920 წლის 8 აპრილით და ეგზავნება პოლონეთის ჯარის უმაღლეს სარდლობას.

წერილის დასაწყისშივე გენერალი პოჟეცკი აღნიშნავს, რომ საქართველოსა და კონკრეტულად თბილისში გაემგზავრა პირადი მიზნებით. ქართველების სიმპათიაზე პოლონეთსა და პოლონელებისადმი ადასტურებს თავად გენერლის წერილის ფრაგმენტი – „როგორც პოლონელი გენერალი ქართველთა მხრიდან ვგრძნობდი მაქსიმალურად შესაძლებელ თავაზიანობასა და კეთილგანწყობას“. სახალხო გვარდიამ იუზეფ პოჟეცკიზე ვერ დატოვა კარგი შთაბეჭდილება. მიზეზი ქალაქის მთავარ ქუჩაზე, ყარაულის შესაცვლელად მიმავალი გვარდიელების გარეგნობა იყო.

არ ეცვათ ერთნაირი სამოსი და იარაღიც, როგორც უნდოდათ, ისე ეკეთათ თუ ეჭირათ. გენერალი პოჟეცკიც ადასტურებს, რომ საქართველოში და კონკრეტულად თბილისში მრავლად იყვნენ რუსეთის საიმპერატორო არმიის ყოფილი ქართველი ოფიცრები, რომლებიც არ მსახურობდნენ საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში. პოლონელი სამხედრო წერს, რომ ოფიცრები უარყოფითად იყვნენ განწყობილი მთავრობის მიმართ.

პოლონელი გენერალი აღნიშნავს, რომ თბილისში ყოფნისას შეხვდა სამხედრო მინისტრის მოადგილეს, გენერალ გედევანოვს. პოჟეცკი წერს, რომ გედევანოვი მისი ძველი ნაცნობი იყო. ორი გენერლის საუბარი შეეხო საბჭოთა რუსეთის შესაძლო აგრესიას სამხრეთ კავკასიაში და საქართველოს მზადყოფნას. პოჟეცკი აღნიშნავს, რომ მისი თბილისში ყოფნის დროს საქართველოს დედაქალაქში უკვე მრავლად იყვნენ ლტოლვილები ვლადიკავკაზიდან.

პოლონელი გენერლის წერილის ერთი ნაწილი ეხება თბილისში არსებულ ზოგად ვითარებას. აღნიშნულია, რომ პროდუქტი და სხვადასხვა საქონელი უფრო იაფია, ვიდრე კონსტანტინოპოლში. თუმცა ხაზგასმულია, რომ არის პურისა და შაქრის დეფიციტი, დანარჩენი პროდუქტები იშოვებაო. ასევე არ არისო ტანსაცმელი, საგალანტერიო საქონელი. დოკუმენტში ნათქვამია, რომ ინტელიგენცია მძიმე მდგომარეობაშია, გაჭირვებული და გადატაკებულია. ასევე აღნიშნულია: გზების სიმცირე (ალბათ, იგულისხმება კეთილმოწყობილი გზები), ტრამვაის იშვიათობა და სუსტი, მბჟუტავი ელექტროგანათება. მიუხედავად ყოველივე ზემოთქმულისა, გენერალი პოჟეცკი ხაზს უსვამს, რომ „თბილისში მშვიდი ცხოვრებაა რუსეთის ბატონობის დროსთან შედარებით“. წერილის ბოლოს გენერალი იუზეფ პოჟეცკი წერს, რომ კონსტანტინოპოლში უკან მიმავალი ბათუმში შეხვდა ტიტუს ფილიპოვიჩის დელეგაციას.

ლიტერატურა:

- გაზეთი „საქართველო“. (1920). პოლონეთის ცენტრალური სამხედრო არქივი, სამხედრო ატაშეების ფონდი, საქმე 7187, გვ. 5-7.
- გაზეთი „ერთობა“. (1920).
- Pilsudskiego project wschodni. 2020. Sojusznicy Polski w XX wieku. Biuletyn IPN, Styczen-Luty Warszawa.
- Szumilo, M. 2020.** Geneza sojuszu polsko-ukrainskiego w 1920 roku. Sojusznicy Polski w XX wieku. Biuletyn IPN, Styczen-Luty Warszawa.
- Rukkas, A. 2020.** Armia Ukrainckiej Republiki Ludowej w 1920 roku. Sojusznicy Polski w XX wieku. Biuletyn IPN, Styczen-Luty Warszawa.
- Komar, W. 2021.** „Wojna polsko-bolszewicka i Ukraina w latach dwudziestych XX wieku“. 1920 rok – wojna swiatow. Warszawa.
- Кулик, М. 2007.** Поляки на старших и высших должностях в кавказском военном округе на рубеже XIX-XX вв. Поляки в России: история и современность. Краснодар.

There is a document kept in the Central Military Archive of Poland relating the situation in Georgia in 1920. The document represents the report of Lieutenant General Juzef Pozecki, dated April 8, 1920 and sent to the Supreme Command of the Polish Army.

At the beginning of the document General Pozecki notes that he has left for Georgia and, specifically for Tbilisi for personal purposes. A fragment of the General's letter confirms the sympathy of Georgians for Poland and Polish people in general: "As a Polish General, I felt the utmost courtesy and kindness on the part of Georgians", he writes. But the Civic Guard didn't make a good impression on him. The reason was the appearance of soldiers going along the street for the change of the guard. They happened not to wear uniforms and carried the weapons the way they liked. He confirms that there are many former officers of the imperial army in Georgia who, due to the lack of sympathy for the current government, have refused to serve in the National Armed Forces.

The General writes that while being in Tbilisi he met with the Deputy Minister of War, General Gedevanov – an acquaintance of his. The conversation between the two generals concerned possible Russian aggression against the South Caucasus and military readiness of Georgia.

The General says in his letter that in Tbilisi there are already a lot of refugees from Vladikavkaz. Part of the letter tells about the overall situation in Tbilisi at that time. He notes that food and various goods are cheaper than in Constantinople but emphasizes that bread and sugar are in short supply, although other products are available. He also writes that there are no clothes and dry goods.

The document highlights the plight of the intelligentsia, who are impoverished and distressed and tells about scarcity of well-maintained roads, rarity of trams and weak, flickering electric light.

Despite all the above, the General writes that life in Tbilisi, compared with the times of Russian domination is calm.

At the end of his letter the general writes that on his way back to Constantinople, he met the delegation of Titus Philipovich in Batumi.

References:

Newspaper "Saqartvelo".1020. Central Military Archives of Poland, Military Attachés Foundation, Case 7187, pp. 5-7.

Newspaper "Ertoba" 1920.

Pilsudskiego project wschodni. 2020. Sojusznicy Polski w XX wieku. Biuletyn IPN, Styczen-Luty Warszawa.

Szumilo, M. 2020. Geneza sojuszu polsko-ukrainskiego w 1920 roku. Sojusznicy Polski w XX wieku. Biuletyn IPN, Styczen-Luty Warszawa.

Rukkas, A. 2020. Armia Ukrainckiej Republiki Ludowej w 1920 roku. Sojusznicy Polski w XX wieku. Biuletyn IPN, Styczen-Luty Warszawa.

Komar, W. 2021. „Wojna polsko-bolszewicka i Ukraina w latach dwudziestych XX wieku“. 1920 rok – wojna swiatow. Warszawa.

Кулик, М. 2007. Поляки на старших и высших должностях в кавказском военном округе на рубеже XIX-XX вв. Поляки в России: история и современность. Краснодар.